

Розділові знаки при прямій мові та цитатах

Завдання 1. Розставте розділові знаки в реченнях з прямою мовою. У кожному з речень укажіть пряму мову і слова автора. Поясніть уживання розділових знаків.

I. Я всіх питав із щирою душею Яку ви любите найбільше мову? І всі відповідали Ту, що нею співала рідна мати колискову (Д.Білоус). Пташок викликаю із теплого краю Летить, соловейки, на нашу земельку! Спішіть, ластівоньки, пасти корівоньки! Прилетіла ластівочка, стала собі щебетати, господаря викликати Вийди, вийди, господарю, подивися на кошару...(Нар.творч.).

II. Голодний у степу знайшов мішок з шагами, узяв і кинув геть Я думав – з сухарями! (Л.Боровиковський). Побачив море й вигукнув ОниськоЯкби мені таку завбільшки миску! (В.Симоненко). Серед лісу, серед гаю у неділевній обід заснув мужик у чоботях, прокинувся без чобіт. Не мої це, каже, ноги, присягаю на чім світ, бо мої в чоботях були, а ці босі, без чобіт! (С.Руданський). Лисиця Півника у курнику вхопила і вже хотіла задавить. Помилуй, тіточко, Лисичко мила! сердешний той кричить. Навіщо нам ворогувати? – казали до Овець Вовки (З тв. Б.Грінченка). Вівчарка, хитрість бачачи наскрізь, сказала Вовку Ти в кошару лізь, але, як хочеш говорити любо, залиш надворі пазурі і зуби (В.Симоненко).

III. 1. У центрі кола стояв кумедно вбраний дядько який горланив Хто переможе Велета отримає кругленьку суму! (О. Гаврош). 2. До речі зазирнув до купе провідник мені здається зараз ваша станція молоді люди (Я. Стельмах). 3. Ти плачеш? раптом озвалася за спиною тітонька Сніжана. 4. Софійка побачила вдалині дівчину з пранням на коромислі упівголоса озвалася Не йди туди! Вернися додому! Біля води біда чекає! (М. Павленко). 5. Дід якимсь нагадав вельможному за плату але той лише розреготався й крізь сміх сказав То це ж Дем'яне завелика честь коли пан винен мужикові! Чи тобі не досить її? (М. Стельмах). 6. А для чого якомусь там опудалу така розкішна сомбрера? міркував Федько присипляючи свою совість Страхатиме горобців і без бриля а Вітьці на відповідальне побачення позаріз треба... Та зрештою я не краду бриль а тільки позичаю... 7. Жаль звичайно серенади буркнув Федько й смачно позіхнувши додав Ходімо спати а завтра щось придумаємо (В. Чемерис). 8. Не ймення тебе красить а ти його краси говорили козаки.

Завдання 2. До слів автора додати пряму мову. Речення записати, пояснити вживання розділових знаків.

I. Бібліотекар Галина Петрівна зустріла нас такими словами: , - погодилися ми. , - приєдналися інші читачі, -

II. Викликавши кількох восьмикласників, директор школи В'ячеслав Святославович запропонував: , - відповіли учні. , - здивувався директор, -

Завдання 3. Виконайте тести. У кожному реченні розставте розділові знаки.

Установіть відповідність (розділові знаки при прямій мові пропущено)

1. Схеми речень

1 А: «П!»

2 «П», - а.

3 А: «П!» - а.

4 «П! - а: - П»

Приклад

А Кажу йому Заходь мерщій! а птах лякається.

Б Не ганяйся, юначе, за славою, не кричи Зупинися, мить!

В На нашу долю випало переробляти не тільки нашу дійсність, а й нас самих сказав замислено Ходжаєв.

Г Дійсно промовив учитель велич завжди ходить у парі зі скромністю.

Д Чи бачили таке! сказав батько і, помовчавши, додав Готовий хлібороб, одним словом.

2. Схеми речень

1 «П!» — а.

2 А: «П!» — а.

3 «П, — а, — п».

4 «П! — а: — П».

Приклад

А Зима вже білий стяг підносить, благає, порятунку просить Не треба бою, досить, досить! і лине за лиман.

Б Ми віримо в прийдешню світлу днину пише поетеса як матінку, ми любим Україну.

В Чудовий Дніпро! скаже всякий, хто гляне.

Г Стривай! Петро трохи розмірковує і вже владно каже Ходімо за мною.

Д Коли я зібраних з дна моря коштовних перлів бачу цвіт, мов зачарований, говорю Які багатства має світ!

3. Схеми речень

1 А: «П!»

2 «П, — а. — П».

3 «П! — а. — П».

4 «П, — а: — П».

Приклад

А Без будь-якої науки ще можна обійтися зазначав відомий науковець XIX ст. І. Срезневський і додавав Але без знання рідної мови обійтися не можна.

Б Вітчизна — це не хтось і десь наголошує на своїх патріотичних почуттях І. Світличний Я — теж Вітчизна.

В Мій спосіб жартувати — це казати правду! казав Б. Шоу На світі немає нічого смішнішого.

Г Немає нічого радіснішого за перемогу! писав Цицерон.

Д Легенда твердить, ніби після зречення Галілей, тупнувши ногою, вигукнув Все ж вона крутиться!

4. Схеми речень

1 «П, — а, — п».

2 «П», — а.

3 «П, - а. - П».

4 «П! - а: - П».

Приклад

А Істинно, люди: живемо не хлібом єдиним! пише Б. Олійник і зауважує Істинно так... коли маємо хліб на столі.

Б Перебуваючи в нестерпних умовах у таборах В. Стус писав Мені здалося — я живу завжди.

В Люблять батьківщину не за те що вона велика а за те що своя зауважував французький мислитель Сенека.

Г Дивуєшся дорожчості мови нашої писав М. Гоголь про українську мову У ній що не звук — то подарунок, все крупно, зернисто, як самі перла.

Д Багато хто схильний іронічно зауважує відомий російський сатирик М. Салтиков-Щедрін плутати два поняття: «вітчизна» і «ваше превосходительство».

5. Схеми речень

1 «П, — а, — п».

2 «П», — а.

3 «П, - а. - П».

4 А: «П», а.

Приклад

А Російський критик В. Белінський зазначав Хто не належить вітчизні своїй, той не належить і людству заперечуючи цим космополітизм як протиположність патріотизму.

Б Учений і гуманіст Д. Лихачов повчає своїх сучасників Усвідомлена любов до свого народу не поєднується з ненавистю до інших.

В Той, хто не любить своєї країни, нічого любити не може писав про любов до батьківщини Д. Байрон.

Г Раби — це нація котра не має Слова зауважує сучасна українська письменниця О. Пахльовська Тому

й не зможе захистити себе.

Д Той, хто в біді кидає свій народ писав відомий киргизький письменник Ч. Айтматов стає його ворогом

6. *Схеми речень*

1 «П, - а. - П».

2 «П, — а, — п».

3 А: «П».

4 «П, - а: - П».

Приклад

А Ліна Костенко про любов до своєї землі пише задушевно-просто В дитинстві відкриваєш материк, котрий назветься потім — Батьківщина.

Б Де немає свободи, там немає і вітчизни вважав французький мислитель П. Гольбах.

В Правда наче гірке питво неприємне на смак писав О. де Бальзак і зауважував Але воно відновлює здоров'я.

Г Історія природи починається з добра, бо вона — творіння Боже констатував німецький філософ І.

Кант Але історія свободи — зі зла, бо вона є справою рук людських.

Д Гумор писав І. Франко невідлучна прикмета кожного правдивого таланту

7. *Схеми речень*

1А: «П» — а.

2 «П», — а.

3 «П, — а. — П».

4«П, — а, — п».

Приклад

А Я дуже люблю писав Л. Толстой народну українську мову — звучну, барвисту й таку м'яку

Б І. Муратов убачає сенс життя людини в служінні добру І тільки той прожив немарно, Хто злу ішов наперекір.

В Свою Україну любіть писав Т. Шевченко Любіть її Во время люте В останню тяжкую минуту За неї Господа моліть.

Г Наша Батьківщина благає допомоги красномовства, бо так багато її преславних подвигів поминається глибокою мовчанкою повчав своїх сучасників український діяч Феофан Прокопович.

Д Говорячи про доброчинність, О. Довженко застерігав Сама доброчинність стає пороком, коли застосовують її помилково і закликав ніколи не принижувати людину жалістю